



VLIZINE

jrg. 10, nr. 4-5 (april-mei 2009)

Hét e-zine met praktische informatie over onderzoek en beleid door en voor Vlaamse mariene wetenschappers.

Deze gratis on line uitgave van het Vlaams Instituut voor de Zee vzw verschijnt maandelijks en wordt verspreid onder alle geïnteresseerden.

V.U.: Jan Mees

Redactie: Nancy Fockedeij en Jan Seys

Reacties naar jan.seys@vliz.be

Het Vlaams Instituut voor de Zee (VLIZ) wil via dit e-zine maandelijks informeren over de eigen activiteiten en die van onderzoeks- en beleidsgroepen in Vlaanderen actief in de mariene en kustgebonden wetenschappen. Alle nuttige informatie van uw kant (zoals vacatures, nieuwe projecten, vraag voor samenwerking, interessante symposia, etc.) wordt graag ingewacht om in het eerstvolgende VLIZINE te worden opgenomen. Dit bericht bereikt u via de VLIZINE rondzendlijst. Om u in te schrijven stuur een (leeg) mailtje naar: vlizine-subscribe@vliz.be ; uitschrijven kan via vlizine-unsubscribe@vliz.be. Archiveren van dit e-zine zijn raadpleegbaar via deze [link](#).

1. Kalender

- 1.1. Studiedag duurzame visserij in Rotterdam in kader van Wereldoceaan dag 09
- 1.2. Varen in ondiep water: oevereffecten beïnvloeden scheepsmanoeuvres
- 1.3. Studiedag watererfgoed in Antwerpen
- 1.4. Dreigen havenautoriteiten hun autonomie te verliezen door globalisering?
- 1.5. Folkloristische visserijfeesten en maritieme festivals aan de Vlaamse kust
- 1.6. Wereldconferentie biologische invasies en ecosysteemfuncties

2. Publicaties

- 2.1. Brochure Week van de Zee 2009 ook nuttig ná 10 mei
- 2.2. Tellingen aangespoelde vogels langs Belgische kust: waardevolle tijdsreeks
- 2.3. Herziening Europees gemeenschappelijk visserijbeleid: je reactie graag!
- 2.4. Water Insight website met algenbloei-service Noordzee
- 2.5. Overzicht Europese studies Integrated Coastal Zone Management (ICZM)
- 2.6. Dagelijkse voorspelling hoog- en laagwaterstanden bevaarbare wateren

3. Vacatures, beurzen en fondsen

- 3.1. Doctoraatscursus energietransfer in aquatische ecosystemen
- 3.2. VITO doctoraatsbeurs: corrigeren randeffecten teledetectie data
- 3.3. JRS-IES in Ispra biedt beurzen aan
- 3.4. Daniel Jouvance Scientific Award voor jonge mariene wetenschappers
- 3.5. Deskundige visserijonderzoek op het INBO
- 3.6. DAB VLOOT zoekt twee industrieel ingenieurs
- 3.7. IOC Project Office for IODE zoekt een informatica expert

4. Belgisch marien onderzoek in de kijker

- 4.1. Genetisch identificeren van selectiekenmerken voor zeebaarsweek
- 4.2. Biodiversiteitsarchief SCAR-MarBIN krijgt vermelding in Nature

5. Varia

- 5.1. DAB Vloot gaat voor zwavelarme brandstof
- 5.2. Dode zones nemen toe: diepzee-organismen happen naar adem
- 5.3. Zeehavens zijn hartkleppen voor de economie
- 5.4. Doctoraatsverdedigingen

1.1. Studiedag duurzame visserij in Rotterdam in kader van Wereldoceandag 09

Jaarlijks wordt op 8 juni de wereldoceandag georganiseerd, op die dag worden de problemen die de oceanen kennen eens extra onder de aandacht gebracht. In 2009 worden op die dag overal ter wereld evenementen georganiseerd rond het thema 'one ocean, one climate, one future' (www.theoceanproject.org/wod).

In Nederland zetten TU-Delft en de Erasmus Universiteit Rotterdam samen hun schouders onder de organisatie van een internationale conferentie op maandag 8 juni in het Oceanicum van de Blijdorp Zoo van Rotterdam. Op die dag komen wetenschappers, politici en de mensen actief in de visserij-industrie samen rond de tafel en laat hen discussiëren over de mogelijke oplossingen voor de knelpunten tussen natuur en visserij: overbevissing, illegale visserij, bijvangsten, visserijsubsidies, aquacultuur en alternatieven voor vis, mariene beschermde gebieden, verbeterde visserijmethodes, technologische innovaties, etc. Men evalueert de toestand van de oceaan in het verleden, het heden en in de toekomst. In de late namiddag is er nog de wereldpremière van de film 'The End of the Line' naar het gelijknamige boek van Charles Clover, voorafgegaan door een inleiding door de schrijver zelf. Meer op: www.mare-nostrum.nl.

1.2. Varen in ondiep water: oevereffecten beïnvloeden scheepsmanoeuvres

De laatste jaren worden de afmetingen van schepen steeds maar groter. Deze tendens geldt zeker voor containerschepen, RoRo- en LNG-schepen. Rivieren, kanalen en havens waar deze schepen varen, vergroten echter niet aan hetzelfde tempo. Hierdoor wordt het gedrag van deze schepen varend naar en van de havens meer en meer beïnvloed door de beperkingen van de vaarweg. De aanwezigheid van oevers zorgt voor het ontstaan van drukverschillen tussen de bak- en stuurboordzijde, waardoor een dwarskracht ontstaat die het schip meestal naar de meest nabije oever zuigt. Het schip ondervindt zo uiteindelijk een gierbeweging met de boeg weg van de oever. Dit fenomeen, gekend onder de naam 'oevereffecten', is het studieonderwerp op de internationale conferentie in Antwerpen: 'Ship Manoeuvring in Shallow and Confined Water: Bank Effects'. Onderzoekers, varenden en beleidsmakers kunnen er tussen 13 en 15 mei 2009 kennis maken met de laatste wetenschappelijke ontwikkelingen. Meer info op www.rina.org.uk/bankeffects.

1.3. Studiedag watererfgoed in Antwerpen

Vlaanderen beschikt over scheepvaart-, haven- en watererfgoed van mondiale betekenis. Getuige hiervan is de recente dynamiek in verschillende scheepvaart- en havencentra in onze regio. Zo ook in Antwerpen, waar meerdere watererfgoedprojecten lopende zijn: het Museum aan de Stroom (MAS), de Red Star Line, de Museumhaven en de heraanleg van de Scheldekaaien. Het Steunpunt Industrieel en Wetenschappelijk Erfgoed (SIWE) en Watererfgoed Vlaanderen besloten dat het tijd was voor een studiedag over het thema: 'Watererfgoed in Antwerpen: ambities, dromen, visies en plannen'. Deze gaat door op 25 mei in de Hogere Zeevaartschool in Antwerpen. Alle verdere info is terug te vinden op www.siwe.be.

1.4. Dreigen havenautoriteiten hun autonomie te verliezen door globalisering?

De mondialisering en globalisering doen al geruime tijd hun intrede op de supply chain en laten hun gevolgen voelen op alle vlakken. Ook de havens worden hiermee geconfronteerd. Schepen worden groter, rederijen worden groter, terminaloperatoren worden groter, waardoor (kandidaat-)aanloophavens verplicht zijn deze groei te volgen met aangepaste aanlooproutes, ligplaatsen en laad/los installaties. Dit heeft financiële gevolgen en eveneens een impact op de organisatie, de algemene beleidsvoering en het sociale aspect binnen de ganse havengemeenschap. Aan de andere kant worden havens geconfronteerd met een strikte regelgeving, zowel vanuit internationale organisaties als vanuit de EU, waardoor het havenmanagement (de 'port authority') meer en meer autonomie dreigt te verliezen.

Het seminarie 'Port Authority: For Sale?' wil de diverse positieve en negatieve gevolgen van globalisering en mondialisering in de maritieme logistieke keten op een rijtje zetten. De visies van zowel de haven- en waterwegautoriteiten, shippers/expediteurs, terminal operators, rederijen als agentuur komen uitgebreid aan bod in Gent op 27 mei 2009. Programma en inschrijven op www.maritieminstituut.be (kies: Colloquia/ Geplande Congressen).

1.5. Folkloristische visserijfeesten en maritieme festivals aan de Vlaamse kust

Tijdens de lente- en zomermaanden kun je je vermaken met talrijke maritieme en folkloristische haven- en visserijfeesten overal langs de kust. Blankenberge geeft het startsein tijdens het verlengde hemelvaartweekend. Van 21 tot en met 24 mei zijn daar de Folkloristische Havenfeesten (www.havenfeesten.be). Het VLIZ zal ook aanwezig zijn met een informatiestand over de mariene wetenschappen in het Visserisdorp.

In het erop volgende verlengde pinksterweekend (29 mei tot en met 1 juni) kunnen liefhebbers van historisch varend erfgoed hun hartje ophalen tijdens de 10^{de} editie van het maritieme festival Oostende voor Anker (www.oostendevooranker.be). In Nieuwpoort vindt op hetzelfde moment het Visserijweekend plaats, met veel visserijfolklore en een hulde aan alle op zee omgekomen vissers (www.nieuwpoort.be). Op 1 juni kan je in Wenduine naar de Zeewijding (www.dehaan.be). Van 12 tot 14 juni wordt Westende-Bad drie dagen lang ondergedompeld in een typische visserijsfeer tijdens het Visweekend (www.middelkerke.be). Op zondag 21 juni zijn er de jaarlijkse Visserijfeesten rond de oude vismijnsite in Zeebrugge, met de zeewijdingsprocessie, animatie en muziek, tentoonstellingen, havenrondvaarten, folkloremarkt, straattheater en visproevertjes (info: Toerisme Brugge, 050 44 46 46).

Het weekend van 27 en 28 juni zijn er de Garnaalfeesten in Oostduinkerke (<http://bezoeker.koksijde.be>) waar de traditionele garnaalvisserij met trekpaarden centraal staan. Op 28 juni vindt de Zeewijding plaats in De Panne (www.depanne.be). Nog tot 11 september 2009 kun je elke vrijdag kennismaken met het Nieuwpoortse dagarrangement 'Vrijdag ... visdag', inclusief een geleid bezoek aan de visveiling, het bijwonen van de veiling in de verkoopzaal, het bezoek aan een visbedrijf en een Havenbezoek. Voor de maag wordt ook gezorgd onder de vorm van een ontbijt, aperitief en middagmaal met verse Nieuwpoortse vis. Alle informatie op www.nieuwpoort.be (kies: bezoeken).

1.6. Wereldconferentie biologische invasies en ecosysteemfuncties

Tussen 27 en 30 november loopt de 'Worldconference on Biological Invasions and Ecosystem Functioning (BIOLIEF) in Porto, Portugal. De BIOLIEF conferentie zal de wetenschappelijke resultaten tonen van studies over de biologie, ecologie en populatiedynamica van biologische invasies in verschillende habitats (ook estuarien en marien). Nog tot 31 mei worden abstracts ingewacht voor mondelinge en posterpresentaties. Verdere details op www.ciimar.up.pt/biolief.

2.1. Brochure Week van de Zee 2009 ook nuttig ná 10 mei

De Week van de Zee is het jaarlijkse aandachtsmoment dat natuur en milieu aan de kust in de kijker wil plaatsen. Veldwerk en doe-activiteiten voor groot en klein zijn hierbij al 13 jaar lang de sleutelwoorden. Nog tot en met 10 mei kun je deelnemen, zowel met de klas als met het gezin, aan tal van activiteiten rond het thema 'aan zee VOELT het anders'. De aantrekkingskracht van de zee heeft alles te maken met gevoel: de zon op je huid voelen, het zand tussen je tenen voelen, de wind, het water, een kwal, een krab, een vis ... maar ook je vrij voelen, verwondering voelen, verbazing, spanning. Een goed gevoel hebben na het eten van een duurzame-vis-menu in één van de 34 deelnemende restaurants behoort ook tot de mogelijkheden (Watertanden aan de kust). Alle gedetailleerde informatie over de activiteiten van de Week van de Zee vind je terug op de website www.weekvandezee.be.

Maar er is ook de activiteitenbrochure 'Week van de Zee 2009'. In het midden zit een uitneembare kaart waarop je naast de week van de zee-activiteiten ook informatie vindt over de bezoekerscentra van de Vlaamse en Noord-Franse kusten, de ontleenpunten voor het gezinsrugzakje van de kust (de Duinpieper) en het traject van de kustfietsroute. Zeker nuttig als je ook ná 10 mei de natuur aan de kust wil ontdekken! De brochure kun je gratis aanvragen in het Provinciaal Informatiecentrum Tolhuis (Jan Van Eyckplein 2 in Brugge - 0800 20 021 of provincie@west-vlaanderen.be) of ophalen in alle bezoekerscentra, bibliotheken en toeristische diensten in West-Vlaanderen.

2.2. Tellingen aangespoelde vogels langs Belgische kust: waardevolle tijdsreeks

De Belgische kust is steeds minder vervuild met olie. Dat leidt het Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek (INBO) af uit tellingen van met olie besmeurde dode zeevogels. Minder dan 50% van de zeekoeten die nu aanspoelen op het strand

zijn besmeurd met olie. Tot 1980 was dat bijna 100%. Maar toch is het streefdoel van 10%, dat wordt vooropgesteld door de Convention for the Protection of the Marine Environment of the North-East Atlantic (OSPAR-conventie) bijlange nog niet bereikt. De Belgische kust behoort op het gebied van olieslachtoffers nog steeds tot één van de meest vervuilde gebieden in de Noordzee.

Het INBO baseert zich voor hun uitspraken op een jarenlange tijdsreeks van strandtellingen. Deze metingen richten zich op de chronische vervuiling van onze kust, en niet op pieken in de vervuiling na bijvoorbeeld een scheepsramp. Chronische, "gewone", vervuiling is minder spectaculair, maar uiteindelijk wel belangrijker. Sinds de winter van 1961/62 worden met behulp van een grote groep vrijwilligers gegevens verzameld. De strandtellingen zijn eenvoudig maar zeer doeltreffend: men wandelt of fietst minstens één keer per maand langs de laatste hoogwaterlijn, waarbij elke vrijwilliger een stukje van de kust voor zijn of haar rekening neemt. Men noteert elke dode vogel en bekijkt of er olie op de veren zit. De dode vogels worden geteld, geïdentificeerd, en meegenomen voor dissectie. Ook naar ongewoon hoge hoeveelheden vermagerde dode vogels wordt uitgekeken, want deze fungeren immers als een vroegwaarschuwingssysteem van voedselgebrek op zee. In combinatie met waarnemingen vanop schepen en vanuit vliegtuigen verkrijgt men zo mogelijk al bepaalde indicaties rond de oorzaak van de sterfte.

Dit onderzoek, dat voordien vooral op vrijwillige basis gebeurde (gecoördineerd door het INBO), is sinds 2006 structureel verankerd dankzij de financiering door de afdeling Kust van het agentschap voor Maritieme Dienstverlening en Kust (MDK). De resultaten van dit telwerk kan je raadplegen op een nieuwe, door het VLIZ ontwikkelde, website: www.vliz.be/vogelslachtoffers. Je kunt zelf aan de slag gaan met de cijfers. Zo kan je nagaan welke vogels precies gevonden werden, op welke stroken van de Belgische kust, en gedurende welke periodes. Aan de hand van de cijfers kan je grafieken genereren en afdrukken. De site bevat ook een schat aan achtergrondinformatie en links.

2.3. Herziening Europees gemeenschappelijk visserijbeleid: je reactie graag!

De Europese Commissie is opnieuw aan een doorlichting van het gemeenschappelijk visserijbeleid begonnen. Dat is in het belang van de economische levensvatbaarheid van de Europese vloot, de visstand, de integratie met het maritiem beleid en de kwaliteit van de producten. De grote hervorming doorgevoerd in 2002 is toch niet voldoende efficiënt gebleken. De huidige herziening gebeurt onder leiding van het directoraat-generaal voor Maritieme zaken en visserij. De resultaten en tekortkomingen van het huidige beleid worden onderzocht en de ervaringen met andere visserijbeheerssystemen moeten duidelijk maken welke paden de EU in de toekomst zou kunnen bewandelen.

Op 21 april 2009 publiceerde de Commissie een Groenboek over de hervorming van het gemeenschappelijk visserijbeleid, dit om de openbare discussie op gang te brengen en standpunten te verzamelen over de toekomst van dat beleid. Het geeft een overzicht van de tekortkomingen in het huidige beleid en stelt oplossingen voor de vijf meest dringende structurele problemen oplossingen voor. De Commissie nodigt alle belanghebbende partijen uit om in te gaan op de vragen die erin gesteld worden en reacties door te geven vóór 31 december 2009. Je kan het groenboek downloaden via de volgende link <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2009:0163:FIN:NL:PDF>.

De Commissie zal de resultaten van een brede openbare raadpleging gebruiken om haar analyse te verrijken en te onderbouwen, en de opties voor een hervorming te evalueren. Na het publieke debat zal de Commissie een voorstel doen aan de Raad en het Europees Parlement zodat de hervormingen tegen 2013 hun beslag kunnen krijgen. Lees meer over de hervorming van het gemeenschappelijk visserijbeleid op http://ec.europa.eu/fisheries/reform/index_en.htm.

2.4. Water Insight website met algenbloeiservice Noordzee

Water Insight BV is een bedrijf dat innovatieve producten en diensten levert op het gebied van ruimtelijke informatievoorziening van oppervlaktewater, gebaseerd op waarnemingen met camera's vanaf boten, vliegtuigen en satellieten (remote sensing). Sinds februari stelt dit bedrijf via hun website een algenbloeiservice beschikbaar (<http://195.169.120.20/marcoast/>). Hierdoor zijn waterbeheerders in staat om meer inzicht te krijgen in bijvoorbeeld eutrofiëringprocessen in de Noordzee. Doordat de informatie dagelijks (soms meermaals) geactualiseerd wordt, kunnen zij snel en doeltreffend inspelen op bedreigende situaties. De kaartjes op deze pagina tonen de laatst beschikbare Chlorophyll-a concentraties op basis van ENVISAT/MERIS beelden.

2.5. Overzicht Europese studies Integrated Coastal Zone Management (ICZM)

Studenten die zich willen specialiseren in het geïntegreerd duurzaam kustzonebeheer, kunnen best eerst eens een kijkje nemen op de volgende catalogus met BSc, MSc en PhD opleidingen, trainingen en modules die in de verschillende landen in Europa over dit thema onderwezen worden:

www.encora.eu/coastalwiki/Catalogue_of_ICZM_courses_and_programmes. Je vindt er ook de directe link naar de websites van de cursussen. Zo kan je gemakkelijker de curricula vergelijken en keuren!

2.6. Dagelijkse voorspelling hoog- en laagwaterstanden bevaarbare wateren

Het Hydrologisch Informatie Centrum (HIC) behoort tot het Waterbouwkundig Laboratorium. Dit centrum verzamelt en beheert alle hydrologische gegevens die nodig zijn voor het beheer van de bevaarbare waterlopen in Vlaanderen. Eén van de kerntaken is om dagelijkse hydrologische verwachtingen toe te leveren. Hiervoor gebruikt het voorspellingsteam metingen uit binnen- en buitenland, weersverwachtingen en eigen voorspellingsmodellen van de belangrijkste Vlaamse rivieren.

Op de website www.waterstanden.be kan je de waterpeilen, debieten en neerslagmetingen van de voorbije 10 dagen bekijken. Ook vind je er een 'hoogwaterbericht' (komende dagen), een 'laagwaterbericht' (komende weken) en kan je er de verwachte hoog- en laagwaterstanden op verschillende plaatsen langs de Schelde terugvinden voor de komende 36 uren.

Als er werkelijk gevaarlijke situaties dreigen, worden deze berichten via meer directe communicatiewegen verspreid naar de waterbeheerders, hulpdiensten, crisiscentra,... Bij overstromingen zijn, stuurt het HIC ook een helikopter de lucht in. Die maakt dan beelden van de overstroomde gebieden, die zeer snel tot overstromingskaarten verwerkt worden. Zo hebben waterbeheerders en crisiscentra snel een overzicht van de omvang van de problemen.

3.1. Doctoraatscursus energietransfer in aquatische ecosystemen

De Universiteit Gent organiseert van 28 tot 30 september 2009 een driedaagse specialisatiecursus in de meest moderne technieken en toepassingsmogelijkheden voor het ontrafelen van de trofische interacties en de energietransfer tussen organismen aan de basis van het aquatische voedselweb. De multidisciplinaire training (inclusief praktische workshops) wordt gratis aangeboden aan doctoraatsstudenten die deze up-to-date technieken verder willen gaan toepassen in hun onderzoek. De cursus wordt gefinancierd door de Doctoral School Natural Science voor 15 deelnemers. De cursus is toegankelijk voor PhD-studenten van alle Vlaamse universiteiten (ecologie, fysiologie, biochemie, aquacultuur en microbiologie), maar inschrijvingen door UGent-studenten hebben voorrang indien het aantal inschrijvingen hoger zou liggen. Kandidaturen worden verwacht vóór 30 juni 2009. Het programma is beschikbaar via www.ugent.be/ns/en/training/aquaticecosystems.pdf. Meer gedetailleerde informatie te verkrijgen bij Marleen De Troch (Marleen.DeTroch@ugent.be).

3.2. VITO doctoraatsbeurs: corrigeren randeffecten teledetectie data

De trend naar steeds hogere ruimtelijke resolutie in vliegtuig- en satellietgebaseerde aardobservatiedata zorgt ervoor dat het probleem van randeffecten steeds belangrijker wordt. De eigenschappen van de beeldelementen (of pixels) kunnen beïnvloed worden door de eigenschappen van de objecten die binnen de buurpixels aanwezig zijn. Zo zal bijvoorbeeld een waterpixel die aan de rand van een watermassa ligt een spectrale signatuur vertonen die beïnvloed is door de pixels die op de oever liggen. Zo kunnen waterpixels mogelijk verkeerd geïnterpreteerd worden. Hoe kleiner de opgemeten pixels zijn en hoe heterogener het landschap, hoe meer dit randeffect optreedt.

Hoewel dit probleem in de wetenschappelijke wereld bekend is, bestaan er vandaag de dag nog geen operationeel toepasbare en voldoende accurate correctiealgoritmes. Het doel van dit doctoraatsonderwerp is in eerste instantie om dit randeffect effect te modelleren en vervolgens correctie-algoritmes uit te werken die kunnen toegepast worden op hoge resolutie datasets. Dit kunnen zowel data zijn van hyperspectrale als multispectrale vliegtuig- en satellietbeelden. De kandidaten hebben een opleiding fysica/wiskunde, bio-ingenieur of burgerlijk ingenieur. Meer gedetailleerde informatie op <http://www.vito.be/VITO/NL/HomepageAdmin/Home/Vacatures/doctoraten/>

3.3. JRS-IES in Ispra biedt beurzen aan

In Ispra in Italië ligt het Institute for Environment and Sustainability (IES). Het is één van de zeven onderzoeksinstituten die samen het Joint Research Centre (JRS) uitmaken van de Europese Commissie. De bedoeling van het IES is om wetenschappelijke en technische ondersteuning te geven aan de EU strategieën betreffende de bescherming van het milieu en het duurzaam gebruik ervan. IES werkt in nauwe samenwerking met laboratoria, onderzoeksinstituten en de industrie in de verschillende EU-landen. Ze zijn gespecialiseerd in experimenteel onderzoek, modellering en remote sensing.

Het instituut kondigt op hun website verschillende beurzen aan voor doctoraalstudenten, post-docs en senior wetenschappers, waaronder ook enkele mariene onderwerpen: <http://ies.jrc.ec.europa.eu/call-for-granholders>. De kandidaturen worden aanvaard tot 13 mei 2009 (<http://ies.jrc.ec.europa.eu/call-for-granholders>).

3.4. Daniel Jouvance Scientific Award voor jonge mariene wetenschappers

Het cosmeticabedrijf Daniel Jouvance Marine Biology Laboratories schrijft een wetenschappelijke prijs uit voor jonge wetenschappers (minder dan 30 jaar oud) actief in de fundamentele of toegepaste mariene biologie, mariene chemie, biotechnologie of oceanografie. Dit jaar moeten de inzendingen betrekking hebben op de rol van marine unicellulaire organismen en virussen in ecosystemen. Heb je een thesis of artikel afgewerkt over dit thema, dan moet je zeker een inzending overwegen. De winnaar verdient naast de eer ook een prijs ter waarde van 4000 €. Inzendingen worden verwacht vóór 10 mei 2009. Meer info op www.soc.nii.ac.jp/jsmb/_userdata/AFFICHE%20DJ%202009%20_%20Eng_.pdf.

3.5. Deskundige visserijonderzoek op het INBO

Het Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek (INBO) zoekt momenteel binnen de onderzoeksgroep Toestand en Verspreiding van Soorten, Afdeling Biodiversiteit en Natuurlijk Milieu (afdeling Groenendaal) een deskundige om mee te werken aan lopende visserijprojecten. De kandidaat dient in te staan voor de praktische organisatie en (mede-) uitvoering van bevissingen voor wetenschappelijke doeleinden in Vlaamse binnenwateren via elektrovisserij, fuiken, sleepnetten. Hij/zij is ook verantwoordelijk voor de organisatie en praktische uitvoering van occasioneel labowerk en voor de datacontrole van de ingevoerde gegevens en de verwerking van de veldgegevens. Verwacht wordt dat de persoon bijdraagt aan de rapportage en eindproducten aanlevert (zoals kaartenmateriaal). Het gaat over een voltijds contract van bepaalde duur van 1 jaar. Graduaat/bachelors in een richting milieu, natuur of dierenzorg kunnen solliciteren t.e.m. dinsdag 19 mei. Alle info op www.inbo.be.

3.6. DAB VLOOT zoekt twee industrieel ingenieurs

De DAB VLOOT is de reder van de Vlaamse overheid. VLOOT beschikt over 45 schepen die kunnen ingezet worden ter ondersteuning van allerlei activiteiten op zee, in de Schelde en de binnenlandse vaarwegen. Denk hierbij aan de loodsschepen en tenders, patrouille- en interventievaartuigen voor de politie, douane en visserijcontrole, overzetboten, het onderzoeksschip Zeeleeuw, hydrografische vaartuigen, bebakeningsvaartuigen, etc.

VLOOT zoekt voor onmiddellijke indiensttreding te Oostende een industrieel ingenieur elektromechanica voor het technisch onderhoud en beheer van haar schepen. Tevens wordt een industrieel ingenieur elektrotechniek, elektronica of elektromechanica gezocht voor het technisch onderhoud en beheer van de vaarwegmarkering. Ervaring in de maritieme sector of bij een rederij zijn pluspunten. Interesse? Neem contact op met de directeur operations van Vloot Herman Van Driessche (vloot@vlaanderen.be of 059 56 63 11) voor meer informatie over jobinhoud, arbeidsvoorwaarden en salaris.

3.7. IOC Project Office for IODE zoekt een informatica expert

In Oostende heeft het UNESCO/IOC Project Office voor IODE een tijdelijke vacature voor een informatica-expert. Deze

zal instaan voor: (1) de ontwikkeling, documentering en onderhoud van website-gebaseerde IODE data en informatieproducten; (2) het onderhoud van de Ocean teacher, een systeem voor langeafstandsonderwijs gebaseerd op Semantic Media Wiki en Moodle; en (3) de assistentie van de systeembeheerder. Deadline van de sollicitatie ligt op 16 juni 2009. Meer details zijn op te vragen bij Peter Pissierssens (p.pissierssens@unesco.org of 059 34 01 58).

4.1. Genetisch identificeren van selectiekenmerken voor zeebaarskweek

De zeebaars is de belangrijkste commerciële vissoort van het Middellands zeegebied, maar komt ook voor in het oostelijk deel van de Atlantische Oceaan. De soort wordt ook veel gekweekt in landen rond de Middellandse zee. Ondanks het feit dat deze aquacultuurproductie meer dan 60.000 ton bedraagt en goed is voor 290.000 € (cijfers voor 2006), is er tot dusver geen specifiek selectieprogramma ontwikkeld voor deze soort. Dit komt omdat de zeebaarsen in de kweek bijna allemaal afkomstig zijn van in het wild gevangen vis die in semi-gecontroleerde omstandigheden mag reproduceren.

Hierdoor is er na twintig jaar van intensieve productie nog steeds geen veredelde vorm van zeebaars beschikbaar. De mogelijkheid om de vis te selecteren op groei, lichaamsvorm, ziekteresistentie, overleving, tolerantie aan kweekomstandigheden zou het broedsucces nochtans aanzienlijk kunnen verhogen. Om deze eigenschappen te identificeren is meer kennis omtrent het genoom van zeebaars noodzakelijk. Daarenboven zijn deze gegevens evenzeer nuttig om de evolutie van de natuurlijke populaties beter te begrijpen en kunnen ze bijdragen tot het duurzaam beheer van de zeebaarsvisserij.

Bij de aanvang van het doctoraatsonderzoeksproject van Erika Souche (KULeuven – prof. Volckaert) waren verschillende duizenden sequenties uit het genoom van zeebaars beschikbaar. In deze sequenties werden puntmutaties geïdentificeerd met behulp van diverse bioinformaticaprogramma's. Zulke genmutaties kunnen invloed hebben op eigenschappen die belangrijk zijn voor de aquacultuur van zeebaars, door bijvoorbeeld de selectie voor snelgroeiende of resistente vissen te bevorderen. Van de verschillende duizenden puntmutaties ontdekt in het genoom van zeebaars zijn er nu paar honderden gekarakteriseerd. Een beperkt aantal van deze mutaties werd gebruikt als merker om de visstocks van wilde zeebaars te onderzoeken.

De resultaten bevestigen het reeds eerder ontdekte verschil tussen de Atlantische en de Middellandse Zee populaties. Ze geven ook duidelijk een genetisch gescheiden Adriatische Zee populatie weer. Dit wijst erop dat zeebaarspopulaties van de Atlantische oceaan, de Adriatische zee en het Oostelijk en Westelijk deel van de Middellandse Zee als afzonderlijke eenheden moeten beheerd worden. Meer over dit en gerelateerd genetisch visonderzoek op <http://bio.kuleuven.be/de/dev/index.php>.

4.2. Biodiversiteitsarchief SCAR-MarBIN krijgt vermelding in Nature

In februari verscheen in Nature het editoriaal stuk 'The way ahead for polar science' (<http://www.nature.com/nature/journal/v457/n7233/full/4571057a.html>). De auteurs wijzen erop dat, niettegenstaande het vierde International Polar year (IPY) nu ten einde is gekomen, het polaire onderzoek topprioriteit moet blijven. Ook pleiten ze voor het opstarten van een open archief waar alle tot nu toe gegenereerde IPY-data in samengebracht kunnen worden en vrij beschikbaar blijven voor verder onderzoek.

Bruno Danis (KBIN) en zijn collega Huw Griffiths (Brittish Antarctic Survey) kunnen dit in hun brief aan Nature (www.vliz.be/imis/imis.php?module=ref&refid=134253) alleen maar beamen en wijzen de lezers op het bestaan van het webportaal van het Marine Biodiversity Network of the Scientific Committee on Antarctic Research (SCAR-MarBIN). Hierin pompen de onderzoekers die actief zijn binnen dit netwerk, sinds 2005 alle informatie en gegevens over de Antarctische mariene biodiversiteit: www.scarmarbin.be.

Het portal huisvest ook het eerste complete Register of Antarctische Marine Species (RAMS). Dit is een operationele, doorzoekbare online soortenlijst die onderhouden en op kwaliteit gecontroleerd wordt door meer dan 70 taxonomische experts wereldwijd. Het register geeft toegang tot de informatie van 15.000 taxa. Het portal en het register bieden voor het eerst de mogelijkheid om een volledig overzicht te krijgen van de biodiversiteit van Antarctica en de verspreiding van de soorten. Iets wat tot nu niet mogelijk was doordat gegevens té verspreid zaten. Recent worden ook biogeografische gegevens over de soorten toegevoegd en zal het portaal een nuttig instrument blijken voor de bescherming en het

duurzaam gebruik van het Antarctische gebied. We zijn er natuurlijk fier op dat het VLIZ deze portal en het register host en onderhoud! VLIZ zorgt er tevens voor de alle informatie die in het Antarctische register terecht komt, bijdraagt aan de wereldsoortenlijst WoRMS (World Register of Marine Species).

5.1. DAB Vloot gaat voor zwavelarme brandstof

Als reder van de overheid wil VLOOT een voortrekkersrol spelen op het vlak van zorg voor het milieu en de omgeving. Daarom is ze begin 2008 van start gegaan met het gebruik van zwavelarme brandstof voor al haar vaartuigen. Die geleidelijke omschakeling is sinds april afgerond. Hiermee zal de uitstoot van zwaveloxides (SOx) door de 45 schepen met twee derde verminderen en zal in de Vlaamse havens en op de Vlaamse waterwegen 4 ton minder SOx uitgestoten worden. Het onderzoeksschip Zeeleeuw dat operationeel beheerd wordt door de DAB VLOOT ontving hierdoor een eco-certificaat. Voor een organisatie die duurzame ontwikkeling hoog in het vaandel houdt, is het VLIZ natuurlijk zéér gelukkig met deze omschakeling op een milieuvriendelijkere brandstof.

Met de omschakeling bereikt VLOOT een belangrijke doelstelling in haar intern milieubeleid. Maar er zijn nog een groot aantal milieumaatregelen lopende. Zo organiseerde VLOOT een bedrijfsinterne milieuwedstrijd waarbij medewerkers uitgenodigd werden om na te denken over het optimaliseren van het milieubeleid. Daarbij kwamen vijf projecten als winnaar uit de bus: concrete voorstellen rond ecosailing, gebruik van fotovoltaïsche panelen aan de wal en aan boord, alternatieve stroomvoorziening aan boord van veerboten en milieuvriendelijkere dienstwagens. Ideeën voor de nabije toekomst?

5.2. Dode zones nemen toe: diepzee-organismen happen naar adem

Mariene chemici berekenden dat de 'dode zones' in de oceaan meer toenemen. Deze gebieden, waar de hoeveelheden beschikbare zuurstof voor de er levende organismen laag zijn, worden tot nog toe alleen geassocieerd met eutrofiering. Een overaanbod aan voedingsstoffen, afgevoerd met de rivieren, veroorzaakt grote planktonbloeien in de kustwateren. Als de algen afsterven en naar de bodem zinken, beginnen bacteriën aan het afbraakproces. Ze verbruiken daarbij alle beschikbare zuurstof uit de directe omgeving. Tegen de bodem ontstaat dan een 'dode zone' waar vooral de vastzittende bodemorganismen last van hebben. In 2008 waarschuwden wetenschappers nog voor de spectaculaire wereldwijde toename van het aantal 'dead zones' tot 405 stuks (samen goed voor een oppervlakte ter grote van Nieuw-Zeeland).

Nu ontdekten mariene scheikundigen dat ook de hogere hoeveelheden koolstofdioxide verantwoordelijk zijn voor het ontstaan van 'dead zones' in de oceaan (Science 324: 347-348). Van alle CO₂, die in de atmosfeer terecht komen door verbranding van fossiele brandstoffen, wordt één derde geabsorbeerd door de oceaan. Niet alleen leidt dit tot een verzuring van het oceaanwater. De hogere CO₂ zorgt er ook voor dat organismen moeilijker gaan ademen. De minder efficiënte zuurstofopname heeft effect op hun activiteiten bij het vinden van voedsel, het vermijden van predators, of het vinden van een geschikte partner. De hogere CO₂ concentraties verergeren dus de effecten van lage zuurstofconcentraties.

Het diepzeeleven op 300 tot 1000 meter onder het oceaanoppervlak heeft het in normale omstandigheden al niet breed qua beschikbare zuurstof. Net als overal, zal ook op die diepte de CO₂ gaan stijgen bij de klimaatwijziging. Tegelijkertijd warmt het oppervlakkige oceaanolagen op en worden ze meer stabiel. Deze zuurstofrijke, bovenste laag zal hierdoor niet zo snel mengen met de dieper gelegen lagen; normaal gezien hét mechanisme om zuurstof in de diepere waterlagen te krijgen. Dieren die op deze dieptes leven, zullen zich precies gaan voelen als mensen in een defecte onderzeeër.

In de toekomst zullen we, bij het in kaart brengen van de 'dead zones' niet alleen rekening moeten houden met de kritische waarde voor zuurstof of CO₂, maar eerder met de kritische waarde van de verhouding van beide opgeloste gassen.

5.3. Zeehavens zijn hartkleppen voor de economie

In 2006 bedroeg de directe tewerkstelling in onze 4 Vlaamse zeehavens (Antwerpen, Gent, Oostende en Zeebrugge) 108.379 voltijdse equivalenten. Dat is 5% van alle Vlaamse werknemers. Er werd een totale directe toegevoegde waarde van bijna 14 miljard euro gerealiseerd. Het marktaandeel van de Vlaamse havens in de Le Havre-Hamburg

range bedraagt in de periode 2001-2007 ongeveer 24,0 %. Het gebruik van binnenvaart en spoorwegen voor de hinterlandverbindingen wordt zoveel mogelijk aangemoedigd als milieuvriendelijk alternatief om o.a. de druk op de autosnelwegen te verlagen. In de havens van Antwerpen (2005) en Gent (2004) verloopt respectievelijk 42% en 43% van die aan- en afvoer via de binnenvaart.

Meer van dit soort zeehavenstatistieken vind je terug bij de Vlaamse havencommissie (www.serv.be), de Nationale Bank van België (www.nbb.be) en het indicatorenboek van de het Steunpunt goederenstromen – Universiteit Antwerpen en Mobiliteit en Openbare Werken (www.ua.ac.be/main.aspx?c=.GOEDERENSTROMEN). Deze en andere betrouwbare 'zeecijfers' over havens en scheepvaart en de geraadpleegde bronnen worden je aangeboden via de VLIZ website: www.vliz.be/cijfers_beleid/zeecijfers/index.php (klik op 'Havens en Scheepvaart').

5.4. Doctoraatsverdedigingen

Kenneth Mertens behaalde op 17 april de titel van Doctor in de Wetenschappen (Geologie) aan de UGent (Onderzoeksgroep paleontologie, prof. Stephen Louwye) met de verdediging van de thesis "Tracing hydrological millennial-scale cycles in the late Quaternary of the Cariaco Basin and the southern Gulf of Cádiz using coccoliths and dinoflagellate cysts".

Koen van Den Bossche doctoreerde op 27 april met het werk "Regulating access to waters and resources under the European Common Fisheries Policy. An incremental move towards the international legal framework" onder het promotorschap van prof. Eric Franckx (VUB – Faculteit Rechten en Criminologie, Vakgroep voor Internationaal en Europees Recht).

Op 6 mei was het de beurt aan Erika Souche van de KULeuven (Laboratorium Diversiteit en Systematiek van Dieren, promotor prof. Filip Volckaert). Ze verdedigde haar titel met het werk "Genomic variation in European sea bass: from SNP discovery within ESTs to genome scan".

DISCLAIMER

VLIZINE heeft als doel informatie te verstrekken. Eventuele standpunten zijn die van de auteurs en stemmen niet noodzakelijk overeen met die van het VLIZ. Het VLIZ is niet verantwoordelijk voor enige schade opgelopen ten gevolge van foutieve of verkeerd geïnterpreteerde informatie in dit e-zine, noch voor de inhoud van websites waarnaar verwezen wordt. Uw adres opgenomen in onze e-zine rondzendlijst wordt niet aan derden doorgegeven zonder uw toestemming en wordt niet gebruikt voor commerciële doeleinden.

COPYRIGHT

Copyright © 2008 Vlaams Instituut voor de Zee. Delen uit dit e-zine mogen in andere publicaties worden overgenomen, maar uitsluitend met bronvermelding. Deze publicatie mag wel in haar geheel ter kennismaking worden doorgestuurd naar derden.

LID WORDEN VAN HET VLIZ KAN

Meer info vindt u op onze website.

WEBSITE

<http://www.vliz.be>

Vlaams Instituut voor de Zee
Flanders Marine Institute
VLIZ – InnovOcean site
Wandelaarkaai 7
8400 Oostende
Tel. +32-(0)59-34 21 30
Fax +32-(0)59-34 21 31
<http://www.vliz.be>

